

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Kjeltringliv (1829)

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Kjeltringliv (1829)", i Blicher, Steen Steensen: *Digte og Noveller*, udg. af Johs. Nørvig og Carl S. Petersen , 1946, s. 199. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich01tom-shoot-workid56578/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Digte og Noveller

KJELTRINGLIV

(1829).

Jeg har to Ting at gjøre Undskyldning for: Titelen og Fortællingen. Den første er plat, plump, modbydelig maaskee for en fin og delicat Smag; den anden er ligesaa. — Ikke fordi jo Skildringen af store Kjeltringer er den interessanteste Side baade i Historien og Romanen; men Man kalder dem ikke saa — det er Eet, og dernæst maae slige piqvante Characterer tilhøre Folk af Stand, i det ringeste Folk af ærlig Stand, og ikke Saadanne, med hvem ingen Bonde spiser af Fad. Hvo kan nægte, at Claudius og Messalina, Pave Sergius og Marozia, Front de Beuf og Ulrica levede ret et Kjeltringliv? men vel at mærke, i Palladser og ikke i Faarehytter. Hvad der klæder fyrstelige Personer og hellige Prælater, normanske Riddere, kan ikke skikke sig for jydsk Natmændsfolk; Nero er et stort Uhyre — Jens Langkniv en lumpen Kjeltring. Det falder aldrig det dannede Menneske ind at moralisere over den tyrkiske Sultans Manceer *in puncto sexti*; at han holder tre hundrede Maitresser, naar en christelig Prinds tit lader sig nøje med tre Stykker — det er et stort Galanterie. Men at en rejsende Glarmester har tre Koner, kaldes med Rette et liderligt Levnet. Den moralske Følelse oprøres, naar saadan en Kjeltring kaster Kjep med den Første den Bedste; men faaer en Konge Lyst til en af sine Undersaatters Koner eller Døttre, siger Man smilende: „han kaster Tørklædet.“ Det er ikke Tingen selv, som kommer paa Moralens Vægtskaal; men Hvo, der gjør den, og hvorledes den gjøres: at udsue et fjendtiligt Land, kalder Man at brandskatte: at dræbe og

lærlæste nogle Tusinde Mennesker, faaer Navn af en glimrende Sejer: at opbrænde en Stad og ødelægge en Provinds, heder Erobringer; men naar vore jydske Kjeltringer brandskatte, det er at udsue; naar en Prævliqvant vinder afgjørende Sejr i en Duel paa Torakjeppe eller Foldeknive, det er et Mord; og skulde han afsvie en Straahytte (som yderst sjældent turde være Tilfælde), det er virkelig Mordbrand. At stjæle et Land, veed Enhver, er et stort Foretagende; at stjæle en Griis eller et Faar, er et gemeent Tyverie: Attila og Semiramis faac Plads i Historien — Stoffer Eensøje og Lange Margrethe i Viborg Tugthuus.

Men jeg er nok nær ved, selv at tale som en Kjeltring, og istedet for de tilsigtede Undskyldninger at skeje ud til en Slags Apologie for mine gemene Heltes Kjeltringliv; dog dette er ingenlunde mit Øjemærke! jeg har fuldt op i at forsvare mig selv, er endog i denne Henseende temmelig raadvild, veed ej heller anden Tilflugt end denne: en god Ven har opfordret mig. Man troe ingenlunde, at jeg ogsaa heri skulde lyve, og gjøre mig skyldig i det sædvanlige Snerperie! Nej, dennesinde taler jeg den rene Sandhed, og kunde gjerne nævne min Mand, dersom det ikke var for at compromittere ham. „Skriv os en Kjeltringhistorie!“ har han flere Gange sagt til mig: „den kunde blive snogsk nok.“ „Fy!“ har jeg svaret: „det er et gemeent Stof.“ „Hvi saa?“ har han gjensvaret: „indtage ikke Zigeunerne en Plads paa Scots, Göthes, Müllers og Fleres Malerier? Natmændsfolk ere jo de danske Zigeunere — giv dem saadant Navn, om Du synes.“ Men dette Sidste synes jeg nu ikke om: Kjeltring er et godt dansk Ord, og det vil jeg beholde.

Men inden jeg slutter min Fortale, bør jeg tilføje nogle ikke usødvendige Bemærkninger ved det omhandlede Ord. Kjeltring er en Benævnelse, som af Almuen tillægges de omvandrede Natmændsfolk i Særdeleshed; men som disse ikke selv vedkjende sig. Det involverer i Bondens Mund, og brugt i denne særegne Betydning, ingen Forbrydelser; saa at det Adjectiv skikkelig gjerne kan forbindes med Substantivet Kjel-

tring. De ægte Kjeltringer — ikke dem, der findes adspredte over alle de andre Stænder — udgjøre et isoleret Selskab, en Stat i Staten; og derfor sagde hiin rejsende Franskmand rigtigt, end han selv vidste: „*en Dannemarc il y a une nation, qui s'appelle Kieltrings, elle n'est pas si bien cultivée comme les autres danois.*“ — Denne Nation da kalder sig selv Rejsende. En træffende og ret egentlig Benævnelse! thi Livet er for disse Mennesker, meer end for noget Andet, en Rejse. De rejse, i ordret Forstand, gennem Livet: da de kun sjælden have blivende Sted, men vandre fra Bye og til Bye; da de ikke have Hjem, men kun „Herberge.“ De fødes, give sig, og døe — Altsammen paa Rejser. At Man derfor vil kalde dem Omløbere og Vagabonder, finde de med Rette højest fornærmeligt; Nomader ere de, og det ligesaa fuldt som Kalmukker og Beduiner. De ere Rejsende saavel som Mungo Park, Belzoni og Oberst Sundt; men disse falder det Ingen ind at characterisere som Omløbere, fordi deres Omvandring sker i det Store — deri stikker det. — Og finder jeg her et kjønt Træk, der udmærker disse smaae Voyageurs fra mange af de store: de vandre incognito, uden Pretensioner og Presentationer, og pine os ikke bagefter med „Rejser,“ der ofte ere mere trættende at læse end at gjøre. Hvor lærerig er ikke denne Taushed! Ak! at dog Mange vilde efterligne Samme, istedet for at fylde hele Bind med falske Efterretninger og skjæve Anskuelser — med skjæve Sideblik til de Stormænd eller til de store Skribentere, som ikke have gjort nok af dem — med end mere uforskammet og næsviis Roes til dem, der højest nødig saae sig paa saadan Maade fremdragne og stillede offentlig til Skue, som om dette skulde være Betaling for et Maaltid Mad eller et Natteleje — med kaleidoscopiske Landskabsmalerier og sværmeriske Paroxysmer, der begge ere lige dunkle og uforstaaelige — eller med Spisesedler, hvilke dog stundom ere de fedeste Stykker af Bogen, og, da de kunne tjene til at vække Appetiten — tillige de uskyldigste!

Saameget til Indledning.

Tørst — Prævliqvanterne*) — Lakvirum —
Kjeltringlatin — Kjeltringvej.

Dagen var lummerhed. En hæftig Sydostvind blæste Varme ned — det var en reen Sirocco. Hvidligrøde Tordenskyer optaarnede sig hen over Horizonten i Østen og Vesten. De lignede en Række af fjerne Snebjerge, hvis Kanter Solen forgylder, afdeelte ved dybe og dunkle Dale. Efterhaanden mistede een Skytop efter den anden sit skarpe Omrids, udtyndede og udvidede sig i lettere, lysere Strimer — Tegn til at „Himlens Artillerie“ begyndte at tordne; men Buldret druknede i Blæstens tususende Strøm, og Blinkene i Solens Straalehav. — Jeg vandrede frem midt imellem begge de ildsprudende Batterier. Tørsten drev mig; uagtet den stærke Varme tog jeg hurtige Trin, for at naae et Kjær, hvilket jeg med Sikkerhed vidste skulde befinde sig i den Retning, jeg fulgte; hvor langt det var borte, kunde jeg ikke skjønne, da der paa denne flade Hedestrækning ikke fandtes nogen ophøjet Gjenstand til Mærke; og havde der end været en Saadan, den disige Lufts sittrende Bevægelse vilde dog have forvirret og gjort det ganske utydeligt. Endelig øjnede jeg Toppen af nogle Vidiebuske og en bleg grøn Stribe i Lyngen. Min Hund, endnu mere vansmættet end jeg, vejrede højt og sprang foran mig derhen; jeg misundte ham hans Forspring. Desværre uden Aarsag. Jeg saae ham snart skrabe i Jorden, og vidste nu, at Kjæret var udtørret. Alligevel gik jeg did, for med egne Øjne at indhente den sørgelige Erfaring. Her stode vi begge skuffede i vor brændende Forventning. Jeg kastede mig modig ned; men min stakkels Ledsager peeb og fantede og skræbte ivrig det visne Græs tilside, for at køle det gispende Bryst i den endnu lidt fugtige Engbund. Beklag os ikke, medlidende Læser! Jeg har kjendt en Mand — et Lykkens Skjødebarn, en Skjæbnens og Menneskenes Kjæledægge, som roste sig af, „at han aldrig i sit Liv havde været rigtig sulten eller tørstig“ — beklager ham! den Ulykkelige vidste ikke, hvorledes Vand smager; vel endnu meget mindre hvad det er,

*) See rothvelsk Lexicon.

udmattet af Gang, svinglende af Hede og brændende Tørst, at kaste sig i Bølgens kølige styrkende Favn. Denne Lyst ventede mig kun en lille Fjerdingmiil fra det vandløse Kjær, hvor jeg kjendte en med Lyng og Pors indfattet Hedesøe.

Gjenfødt til nye Anstrængelser, med hiin ubeskrivelig søde Dirren i alle Nerver, sad jeg lidt ophøjet over Søen i Vindsiden paa en Gravhøj — den eneste i Omkredsen saavidt Øjet naaede. Hunden laae ved mine Fødder, og deelte de ambrosiske Lækkerbidskener, Ost og Brød, da en levende Gjenstand tildrog sig hans Opmærksomhed; thi han rejste Hovedet lidt i Vejret, skød Ørerne op, trak Øjenbrynene sammen, knurrede og udstødte et Par Smaabjæf. Jeg drejede mig om, og saae et Væsen nærme sig, som vel kunde forbause baade Mennesker og Hunde. Det var nemlig intet mindre, end en Slags Amphibie eller Hermaphrodit, en uhyre lang Holophernes med Skjorter paa, et Væsen altsaa — foroven Mand, forneden Kvinde. Skikkelsen skred, med en Landse i hver Haand, hen imod mig — min Tømmelfinger holdt af sig selv om Hanen paa Geværret. Men snart opdagede jeg, at Landserne ikke vare Andet end Kjøppe, og endvidere at Væsenet var en Dobbeltfigur med to Hoveder, fire Arme, fire Stokke og fire Been — med korte og klare Ord: det var en Mand baaren af en Kvinde; en, noget mindre end halvvoxen, Dreng fulgte tæt bag efter. Vejen løb nedenom Højen paa den modsatte Side; men da de Kommende havde Solen lige i Øjnene, kunde de ikke see mig — Hunden taug, enten af Skræk eller af Forundring.

En Mand, som — figurlig talt — med Taalmodighed bærer sit Huuskors gjennem Livet, eller af Kjerlighed sin Kone paa Hænderne, er ingen stor Sjældenhed; men en kvindelig Korsdragerinde i bogstavelig Mening — nemlig med sin Mand paa Ryggen, var endnu aldrig forekommet mig. Historien om „die Weiber von Weinsberg“ har stedse syntes mig lidt for-dægtig: „det er langt borte og længe siden“ Sligt tildrog sig. I al Fald var det kun en kort Spadseretuur og dermed forbi: „einmahl ist keinmahl.“ Og disse „verruffene Weiber“ anspore-des jo mægtigen, deels af Frygt for Enkestanden, og deels maa-

skee af Lyst til at gjøre Opsigt blandt de fjendtlige Herrer Officierer. Her, paa den store øde Alhede, maatte findes andre Aarsager; den første, jeg opdagede, var deane: at Manden manglede begge sine Fødder.

Da det lille Selskab var kommen midt for Højen, gjordes Holdt: Kvinden drejede Ryggen til Skraaningen, bøjede sig tilbage, og aflæssede sin Byrde; derpaa rettede og rattede hun sig nogle Gange, pustede ud, og nedlod sig imellem Manden og Pogen. Den Sidste lagde en lille Pose i hendes Skjød. Der blev fremtaget nogle Fødevarer og spist i al Stilhed. Saasnart det tarvelige Maaltid var endt, begyndtes en kort Samtale, af hvilken jeg kun namsede enkelte Ord; thi den førtes i et Sprog, hvilket jeg af adskillige Udtryk — saasom „Jup“ „Brall“ „Pukkasch“ — snart erkjendte for det saakaldte „romaniske.“ Efter nogle Minutters Forløb var Materien udtømt, og alle Tre lagde sig til at sove.

Jeg rejste mig nu, og gik om paa den anden Side af Højen, for at tage den slumrende Gruppe i Øjesyn. Manden var en lille, men — paa det nær, at han manglede Fødder — ret vel-skabt Figur, med et frisk, brunladent Ansigt; han lod til at være i sin kraftigste Alder. — Kvinden var endnu langt mørkere af Farve; havde store, sorte, sammenløbende Øjenbryn, en afstumpet Næse, fyldige Kinder, en temmelig bred Mund med tykke Læber, mellem hvilke fremskinnede de misundelsesværdigste snehvide Tænder. Hun var meget fær af Bryst og Lemmer, og saae vel ud til at kunne tage sin Mand. — Saavidt havde jeg taget Skue af det synderlige Par; men hvad har Man seet af et Menneske, naar Sjælens Vinduesskodder ere tillukkede? saameget omtrent som Bindet om en Bog.

Jeg havde allerede vendt mig bort, for at gaae videre, da Purken gav sig til at raabe: „Madrum! Padrum! en Høvl! en Grønspejt!“*) Kvinden slog et Par sorte, dybtliggende og alvorlige Øjne op, satte sig langsomt overende, og nikkede ad mig paa en Maade, som er disse Mennesker egen, naar de hilse Nogen. I det samme aabnede Manden for tvende

*) „Moder! Fader! en Hund! en Jøger!“

store, lyseblaa, muntre og livlige „Oklinger;“ han tog Hatten af, men blev liggende i sin magelige Stilling. — Jeg taler gjerne fremmede Sprog; ikke for at glimre med mine lingvistiske Kundskaber; men det medfører en særegen Behagelighed, saaledes at familiarisere sig med Udlændinge, da Man ellers uden dette Meddelelsesmiddel maatte betragte hverandre som Døvtumme. De magiske Ord løse Tungen, aabne for Sjælens Tankegjemme, og bringe Liv i hiin spirituelle Tuskhandel, ved hvilken begge Parter vinde. Tilmed den sødpirrende Overraskelse: naar en Rejsende, der møjsommeligen slæber sig frem i det uvante Sprog, nu med eet tiltales i sit liflige Modersmaal; da faae Tanker og Tunge Liv og Vinger; Talen strømmer i flydende ustandset Løb — den Fremmede er paa eengang hjemme, han er atter iblandt Slægt og Venner. —

Ikke af nogen her anført Grund — snarere uden Grund, som vi saa ofte tale og handle — fik jeg det Indfald, ikke at ville sætte min rothwelske Praas under en Skjeppe. Jeg nikkede igjen til mine Arabere med et: „G o d d e i s G e n t e r!“ Et let Smil foer over Kvindens asiatiske Ansigt; men Manden hævede Overkroppen, støttede sig paa begge Haandflader, og saae med urolige Blik snart paa mig og snart paa Damen. „Er det dinnoses Maie?“ vedblev jeg. „Sibe, sibe“ svarede han hurtigt, og gav hende tillige et ret venligt Øjeblik. „Det er Mængerie for Dinnoses at bære din Knasper,“ sagde jeg til hende. „Nobes“ svarede hun kort, og kastede med sin Kjep i Lyngen. Jeg greb nu i Lommen, gav Drengen et Par Skilling — hvorfor Manden meget høfligt takkede — sagde Farvel, og gik.

Først da jeg var kommen et langt Stykke bort, fortrod jeg, at jeg ikke havde spurgt disse Mennesker lidt nøjere ud. Men saaledes gaaer det: jo nærmere vi ere det Ualmindelige, det Mærkelige, jo mindre vækker det Interessen: En Mand kan boe ti Aar paa Møen, uden at see Klinten; men rejser maaskee til Schwejtz, for at see Schreckhorn og Staubbach: en Anden har to Gange været ude at see Rhinfaldet; men endnu ikke een

Gang ved Vesterhavet, skjøndt han hver Dag kan høre dets vældige Torden. Da jeg besaae Rosenborg, skedte det i Selskab med fire Kjøbenhavnerne — vi vare der alle Fem for første Gang. Den, der havde Penge og Tid, kunde gjerne faae isinde at svippe til Norwood eller Siebenbürgen, for at tage en Zi-geunerlejr i Betragtning; men vore danske Pariaer kunne gaae ham dagligen forbi, uden at værdiges et Øjekast. — Hvor synderlig — tænkte jeg siden — er dog ikke denne lille Caravane! Hvor uegennyttig, hvor stærk, trofast, ja heroisk er ikke denne Kvindes Kjerlighed til en hjælpeløs Krøbling, hvem hun paa sine Skuldre bærer — Gud veed hvor langt og hvor længe! Hvor vældig er dog den usynlige Magt, som har forenet disse tvende Væsner — Ørkens, den vilde Naturs vilde Børn! Og dog imod Naturens Generalregler; thi ellers er det Ranken, der snoer sig om Elmen; den svage Kvinde der søger Beskyttelse hos Manden — her er det omvendt. — Under saadanne Tanker vendte jeg om igjen, for at oprette min Forsømmelse, og nærmere at kjende det underlige Par, og dets vist nok besynderlige Skjæbne.

Jeg gik over en Fjerdingsvej tilbage til Højen; men Caravanan var allerede borte; saalangt som jeg kunde øjne, var intet levende Væsen at see.

Det var henimod Aften — jeg maatte tænke paa Natten. Den Bye, hvor jeg havde besluttet at tilbringe Samme, var over halvanden Miil borte; og i Mellemlummet fandtes — saavidt jeg vidste — ingen menneskelig Vaaning.

„Sydostblammer og Kvindeklammer vil gjerne endes med Vand,“ siger Jyden. Dette kan slaae fejl, især om Vedkommende beholde Marken og det sidste Ord; men Rigtigheden af hiint stadfæstede sig paa en for mig saare følelig Maade.

Blæsten havde lagt sig; men Himlen var overtrukket med mørke, lavtdrivende Skyer. Tordendrønet hørtes lydeligere og lydeligere, og enkelte Lyn glimtede trindt omkring mig i det Fjerne. Jeg mærkede vel, at jeg ikke kunde undgaae Vejret; belavede mig derfor paa en vaad Trøje, men tillige paa Nydelsen af det stolteste Naturoptrin, vi hertilands kjende. „Hede —

Nat — Torden og Lynild“ saaledes beskrives hiin Skueplads, hvorpaa Learns Vanvid raser. frygteligere end selve Elementerne. Her havde jeg jo samme Skueplads, samme Decorationer, samme fortrinlige Maskinerie, og — jeg var ene: ustandset, uforstyrret kunde min Phantasie nu flyve paa Stormens Vinge og ride paa Tordenens Pile. — Frygt ikke, adstadige Læser! at jeg her skal rive Dig ud af din fornuftige Sjæls afmaalte, ordentlige Pasgang. Dennesinde skal jeg ikke pine Dig med hvad jeg har tænkt og følt; thi Noget er af den Beskaffenhed, at jeg vil beholde det for mig selv alene. Og Noget er af en Genre, at jeg ikke kunde meddele Dig det, om jeg ogsaa vilde. Dersom denne Fortælling skulde falde i Hænderne paa Een, som har ladet sig gjennebløde, for at betragte et natligt Tordenvejr — en Saadan veed omtrent hvad jeg mener. Andre maae nøjes med hvad jeg saa og hørte.

Det blev Aften — det blev Nat. Uvejret var over mig. Thors Vogn buldrede; Axlene gnistrede; Bukkesødderne klappede op og ned ad Skyernes Bjerger og Dale; Regn og Hagel styrtede drasende ned. Belmørke og blændende Lysglimt vekslede med hinanden; snart vandrede jeg i synligt, føleligt Mulm; snart laae Heden foran mig i tvivlsomt Lys, og Himmelen viste mig i hurtige Øjeblik sit sønderrevne Forhæng. I saadanne Momenter savnede jeg Intet uden Macheths Hexer.

Pennekas — Drallers — Kjeltringbal.

Foran mig viste sig et stillestaaende Lys, som forsvandt hvergang et Lyn udbredte sit stærke Skjær; men kom igjen, naar det atter blev mørkt. Jeg vidste, paa hvad Lag i Heden jeg omtrent maatte befinde mig; jeg vidste tillige, at her ikke kunde være — i det mindste for et Par Uger siden ikke havde været — nogen menneskelig Vaaning. Jeg standsede af og til, for at iagttage, om Lyset bevægede sig — Nej! det kunde følgerlig hverken være Lygte eller Lygtemand; men vel et af hine hemmelighedsfulde Meteoror, der menes at betegne nedgravede Skatte, eller nedgravede Liig. For disse frygtede jeg ikke, for

hine langt mindre: jeg blev da ved at gaae fremad. Skinnet blev stedsse større og klarere.

Jeg havde atter gjort Holdt, da et vældigt Lynglimt oplyste foran mig en Gjenstand, der saae ud som et Huus uden Tag. Jeg studsede, og tænkte uvilkaarlig paa hine interimistiske Balsale, som Underjordiske siges at oprejse til natlige Orgier. Dog — hvilken fornuftig Bjergmand eller Bjergmandskone vilde vel i saadant et Vejr bestemme sig til at danse oven paa Jorden? — Himmels Lys udsluktes; men dette jordiske tændtes paany: jeg stirrede, jeg lyttede — svage Toner, som af et Strenginstrument, stundom tabende sig i Tordenlarmer og Blæstens Susen, kom til mit Øre! Altsaa alligevel en natlig Dans! og det her paa den vildene Hede, i den vildene Storm! Skulde jeg blive? gaae tilbage eller frem? Nysgjerrigheden raadte til det Sidste; jeg havde jo aldrig tilforn været i Hexeselskab eller Bjergmandscommerce — (thi hiint mit Eventyr paa Dagbjerg Dos var, ærlig talt, hverken meer eller mindre, end en Drøm).

Atter gik jeg et Stykke fremad, fast besluttet at indtrænge saa langt mueligt i denne rædselfulde Løndom; men, hvis jeg her skulde træffe for eet af den forføriske Morganas Slotte, da at blive smukt udenfor, og flye. — Jeg kom nu saa nær, at Lyset antog en firkantet Figur — det skinnede fra et Vindue i det forhexede Castel. Jeg holdt atter stille. Strengeligen hørtes heel grant: det var en Violin og ingen Harpe. Denne Omstændighed beroligede mig i Henseende til morganiske Fristelser; men satte mig derimod i Tanken hen til hine Pikkeniker, hvor Spillemandene ere Gedebukke. Jeg lyttede: Musikken blandedes med Raaben og Latter. Jeg stirrede: dunkle Skikkelser svævede frem og tilbage derindenfor Vinduet — jeg var sælsom tilmode.

Imidlertid havde Uvejret fjernet sig; det holdt op at regne, og en enkelt Stjerne blinkede hist og her med „grædende“ Øje gjennem hurtigt drivende Taageskyer. Det østerlandske Huus stod nu i kjendeligt Omrids: jeg vovede at træde det ganske nær; jeg vovede at udstrække min Haand, for at er-

fare, om det var af jordisk Stof, eller bygget af saadanne Materialier, som Feer og Hexe bruge. Jeg følte, jeg saae: Hytten var opmuret af — Hedetørv, saa sandselige, saa ægte som nogen findes. Her var altsaa en menneskelig Vaaning; *ergo* kunde her være een, og jeg havde før sluttet falsk, som Man saa tit gjør, naar Man slutter fra *posse* til *esse*. En Anden, mere fast i sine Principer, end jeg, vilde have sagt: „her er intet Huus, for her kan intet være.“ Jeg derimod, som ikke er stærk i Logica, antog *bona fide* Huset for et Huus, og undrede mig aleneste over, hvorlunde det var kommen her, og til hvad Ende? —

Jeg maae gjøre en Digression, der hverken er lang eller uforanlediget. Den, der har rigtig Lyst til Dans, er aldrig forelegen for et Locale: da Franskmændene (som ogsaa ere en ret egentlig dansende Nation) med Storm havde indtaget Constantinopel, dansede de i Sophickirken, ligesaa svedige og blodige som de kom fra Murene. Da de med Storm havde indtaget Thuillerieserne, dansede de i de kongelige Sale, hvis Gulve vare malede med blodige Roser: da Bastillen var jevnet med Jorden, dansede de paa Tomten. Dette Sidste huer mig bedst; og sindriig, poetisk, indholdsriig var hiin korte Indskrivt paa den simple Støtte, der betegnede Fængslets Sted: „her danser Man.“ Her — nemlig — hvor Man før sukkede og hylede; her, hvor der var kun Graad og Tandgnidse, hvor Despotismens Offere nedstødtes levende i Graven, her, hvor der horde staaet samme Devise over Porten, som ved Indgangen til Dantes Helvede: „lad Haabet blive udenfor!“ — Naa da: ogsaa her, midt paa Alheden, en Miil fra nærmeste Huus; her, hvor tilforn kun høertes Vindens Suk i Lyngen og Hjej lens Hyl en, hvor Vandrer en fremstødtes i „natlig Mulm“ uden Haab om Huslye og Aftensmad, smægtende efter en varm Kakelovn og et Fad varm Grød — ogsaa her danser Man — jeg blev veltilmode og traadte hen for Vinduet, for at tage Balsalen og de Dansende i Øjesyn.

Hvor skal jeg faae en nederlandsk Pensel til at male denne nederlige Scene? Hvorledes skal jeg skildre den, for

slige Decorationer ganske fremmede, Læser denne „hyggelige“ Stue med Loft af Leer, Vægge af Leer, Gulv af Leer? hvorlunde skal jeg fremstille ham den ædle Simplicitet i Meublementet? uhøvede Fyrrebænke, blakkede Egekister, besatte med sorte Leergryder og Fade, med grønne Brændeviinsflasker, og blanke Glas med drejede Træfødder? hvorledes skal jeg bringe ham en klar Forestilling om Værelsets *clairobscur*, en Virkning af fire Tællepraaser, som vare klistrede paa Væggene? Og fremfor Alt de levende Figurer? Jeg vil holde mig til disse.

Midt paa Gulvet drejede tvende Par sig i den velbekjendte „schwabischen Wirbeltanz;“ men Rotationerne vare saa voldsomme, at det blev mig umueligt at fixere de Dansendes Ansigter. Paa en Bænk lige for Vinduet sad tvende andre Par, hvis blussende Kinder tilkjendegav, at de nylig havde forladt Gulvet. Ved den ene Side af dem paa Hjørnet af en flad Kiste sad Spillemanden, og slog Takt med sin Træskohæl, og ved den anden stode to pjaltede Børn skrabende Skoverne af en sort Grødgryde. — Nu var Valsen ude; men i dette Øjeblik fremtraadte en Person, som hidtil havde staaet skjult for mig. Han gik tvært over Gulvet, og forsvandt paa den anden Side. Jeg saae altsaa kun hans Profil, men det var nok for mig til at gjenkjende Fyren. Naar jeg siger, at det var en undersætsig Krabat, med nedhængende Axler og et vældig stort Hoved oven paa dem: at han var meget ramskoppet, havde en bred Mund med tykke Læber, smaae Øjne, der, naar han talte, vare i uophørlig Bevægelse — omtrent som Man beskriver Buskmændenes — at dette store, koparrede Ansigt viste i den hurtigste Afvexling but Alvorlighed og raae Lystighed: at hele Karlen havde en saa bestemt, fast og ilende Gang, at Man blot behøvede at see ham hag til, for at sige: „Den Knægt er vist Een af dem, der ikke betænke sig længe paa at putte Kniven i Livet paa hvem, der kommer ham for nær“ — naar jeg saaledes betegner ham: da ere der i det mindste tre Mennesker til, foruden mig, som ville mindes at have seet ham før; om saa kun Een af disse have profiteret af hans rothwelske Priva-

tissima. Jeg behøver vel neppe at forøge Signalementet med den Bemærkning, at han havde den Korsfæstedes Billede indtato-
veret paa sin venstre Arm.

Strax derpaa kom denne vor Professor i det rothwelske og romaniske Sprog trædende baglænds ud paa Gulvet, saae om til Spillemanden og nikkede, trampede nogle Gange haardt i Gulvet, og slyngede Armene sammen over Brystet. I saadan Stilling ventede han den Dame, han havde været henne at engagere, men hvem jeg fra mit nærværende Staudpunct endnu ikke kunde see. Musikken begyndte: det var en Slags Reel i rask tofjerdedeel Takt.

Som en — ja hvordan Een? som en Furie? nej dertil var hun alt for knøv — som en Penthesilea *furens, quæ mediis in millibus ardet?* ikke heller; dertil var hun for stumpet, for buttet, for simpelt og fredelig costumeret — som Madame Schall i en Zigeunerdans? det var nærmere ved Meningen; men ellers, naar jeg maae bruge Lignelser af min egen Opfindelse og efter min egen Smag: som en Top, som en Sysselkone, som en Snurrekok foer ud paa Gulvet, foran og efter og rundenom den letspringende Professor — hvem? Ingen Anden end Korsdragerinden, hende med Manden paa Ryggen.

Det var en virkelig Zigeunerdans, ved hvilken jeg hændelses-
viis var bleven Tilskuur. Damens Fødder løb som Trommestikke og ramte Leergulvet med rappe Dask; Armene vare heller ikke ledige, ligesaa lidt som Fingrene, der treffende efterlignede Castagnetternes Klappren. Med alt dette var der i hendes Bevægelser og Miner slet Intet af en Bayadere eller Dewidaschi; tvertimod var hendes Ansigt saa koldt, mut, ja trodsigt, at det udgjorde den fuldkomneste Contrast med Professorens. Dennes hele store Fjæs var udspændt i et uforandret, stadigt, stillestaaende Griin: hans smaae Øjne stode heelt opspilede, Munden halvt; Overlæben var heelt oppe ved Næsen, Underlæben halvt nede paa Hagen; Man saae baade Tænder og Gummer — ustridigt besad han under denne Dans et meget a a b e n t Ansigt.

Jeg var ikke den Eneste, der morede mig over de Dansendes Kunstfærdighed: alle Tilskuerne, der stode i en Halvkreds om

dem, gav deres Bifald baade lydeligt og synligt tilkjende ved Forundningsraab og Udbrud af Skoggerlatter, ved at skultre sig, gnie Armene, og klappe i Hænderne (med den højre Baghaand i den venstre hule Haand). Tillige drejede de, af Sved og Glæde glindsende Ansigter sig hurtigen fra den ene Side til den anden — jeg tænkte uvilkaarligen paa Troldene ved Thors Maskerade: „i deres troskyldige Munterhed med Bukkehorn i Panden de gave Stød paa Stød.“ Her fattedes virkelig intet Andet, end denne jotumbejmske Hovedpynt, for at gjøre Illusionen fuldstændig; Zigeunerinden kunde i al Fald passere for en ret taalelig Gerda.

Ogsaa denne Dans fik Ende; Gerda gik tilbage derhen, hvorfra hun var udfaret. Jeg flyttede mig hurtigen om til den anden Side af Vinduet, for at see hvor hun blev af. See! der stod en Kiste og oven paa den sad den fodløse Vandrer; hans raske Meddanserinde paa Livets Vej satte Ryggen til Kisten. Hænderne paa den, og voltigerede baglænds op til ham. — I dette Øjeblik hørte jeg en Dør gaae, og ude hos mig stod den lærde Rothwelsker. I Lysskjæret derinde fra Stuen af saaes vi snart Ansigt til Ansigt, og han — gjenkjendte mig ligesaa hastig, som jeg ham, skjøndt med en endnu større Forundring.

Jeg fortalte ham, at jeg vilde til Ørre; men havde i det vildsomme Vejr taget fejl af Vejen, og derfor søgt efter Lyset i dette Huus. Han tilbød sig tjenstvilligen som Vejviser; hvilken Høflighedsbeviisning jeg ogsaa taknemmelig modtog, ikke saa meget for Vejviisningens Skyld, som for at erholde Forklaring over den Scene, jeg nu havde været Tilskuer ved, og fornemmelig Oplysning om det synderlige Ægtepar. Hvad jeg erfarede meddeles herefter, som følger.

Peiter Beenløs og Linka Smælem.

Det forunderlige Huus — fortalte mig min Ledsager — var ikke opbygget ved Hjælp af Aladdins Lampe, ej heller efter nogen anden Aandebeesværgers Ordre; men af Ørre Sogns Fatigvæsen og paa Amtets Befaling til den vidtberejste og

vidtbekjendte Johannes Axelsen, som Prævligvanten beskrev mig: 1) som en lærd Mand, da han baade kunde læse og „skribente,“ 2) som en klog Mand, da han hidindtil lykkelig bavde undgaaet og trodset alle Overstickeres Efterstræbelser, 3) som en kæmpestærk Slagsbroder, da han i Legemskræfter alene veeg for „Jens Munkedal, Chresten Stærk i Hveisel og Chresten Jensen i Ørre“ (hvilke trende Athleter — efter Beskrivelsen og højtideligt besvorne Kjendsgjerninger, sikkert kunde sammeulignes med Milo, Polydamas og Entellus — med Stærkodder, Bue Digre og Orm Storolfen — med August den Anden, Marschallen af Saxon og Frank).

Denne Materie frembød en meget naturlig Overgang til Zigeunerinden, der ogsaa maatte besidde en meer end almindelig Styrke, eftersom hun formaaede at bære sin Mand fra Bye til Bye.

„Linka Smølem“ sagde han, „er stærk som en Ulykke; det kan jeg bevidne; for da jeg engang fik Lyst til at lege en Smule med hende, gav hun mig saa god en Munddask, at jeg aldrig skal forlange den bedre — men derfor ere vi lige gode Venner.“

„Saa er hun dog sin Krøbling troe?“ spurgte jeg.

„Som Guld“ svarte han; „vil Nogen komme hende fornær paa den Maade, er hun værre end en Bindehund.“

„Hvorledes er det gaaet til“ vedblev jeg, „at disse to Mennesker ere saaledes parrede sammen?“

„Det skal jeg fortælle Dem“ sagde han: „Peiter Beenløs — som vi kalde ham — og jeg ere fødte paa eet Sted —“

„Hvor?“ afbrød jeg.

„Det veed jeg ikke!“ svarte han leende. „Min Moder har sagt, at det var her omkring paa Heden —“

„Det var i et stort Huus“ bemærkede jeg.

„Ja vel, ja vel!“ raabte han nikkende, „der var højt til Loftet og vidt til Væggene. — Jeg og Peiter rejste sammen til vi blev store; saa fik vi Lyst til at see os længere om i Verden. I Hvidmatini —“ *)

„Det var et langt Spring“ faldt jeg ind.

*) De østerrigske Stater.

„Det er mange tusind Mile“ sagde han med en berejst Mands glade Selvfølelse — „Fra Blaamatini *) af havde vi været i Selskab med Smælemer **) . Saa traf det sig engang hverken værre eller bedre, end at vi havde taget Natteteje i en gruselig stor Skov; og om Morgenen, da vi vaagnede, var der Krig runden om os; det rabaldrede paa alle Kanter. Et godt Stykke borte var en Hule i et Bjerg; det vidste Smælemerne, og der vilde vi hen at krybe i Lye. Men Krigen kom nærmer og nærmer, og Kuglerne hvæsede over os, og hug Grenne af Træerne; een faldt ned paa Hovedet af en halvvoxen Tøs — det var justement Linka, Linka Smælem, vi kalde hende, Peiters Maie — og hun drattede til Jorden. Alle Smælemer bleve ved at rende, og Ingen vilde bie efter Linka; for hun hørte Ingen til af dem, men var stjaalen etsteds langt ude i Sønden. Lad os see, om hun ogsaa er død! siger Peiter til mig. Lad hende ligge! siger jeg. Men hun var ikke død; kun slemt forslaaet var hun, og den ene Arm knækket, og hun bad saa ynkelig, at vi vilde tage hende med. Saa tog Peiter hende op, og vi afsted efter de Andre. Da vi kom i Hulen var vi sikre nok, og der blev Linka efterseet og forbunden; men da Krigen var draget forbi, og vi igjen begave os paa Rejsen, var der ingen Anden, som vilde bære Linka, end Peiter; gaae kunde hun ikke, og Smælemerne vilde give hende Lidt at leve af, og saa ladet hende blive tilbage i Hulen. Saaledes blev han da ved at slæbe paa Tøsen i mange Dage og langvejs omkring, til hun selv kunde begynde at sætte Fod til Jorden. — Det er ikke for Intet, at hun nu bærer ham igjen; Qvit er god Betaling.“

„Naa,“ faldt jeg atter ind, „og den første Deel af Betalingen var da den, at hun giftede sig med ham?“

„Ja, aaja!“ smidskede han, „vist bleve de gifte et Par Aar derefter — paa en Maade — De veed nok, hvorledes vi bruge; det er ellers lige saa kraftigt, som Primer og Skraaler ***) kan gjøre det. Hvem der vil ta'e fremmede Guder, eller løbe fra hinanden, for dem kan det være Eet og Eet, enten de ere givne sammen paa en Landevej eller i en Siongert“ †).

*) De preussiske. **) Zigeunere. ***) Præst og Degn. †) En Kirke.

Jeg fandt mig ikke beføjet til at svare Noget paa saa ufor- skammet en Skose, jeg fandt det under min Værdighed, at tage honneite Folk i Forsvar mod saadan en Kjeltring. Han vedblev:

„Men Peiter og Linka holdt trolig ud sammen. Saa traf det sig engang hverken værre eller bedre, end at vi bleve tagne tilfange af en Flok Soldater. Hvad der blev af Smælemerne veed jeg ikke; men det veed jeg, at Peiter og jeg fik hver en hvid Rokkelpoj og en Sneller paa Nakken, og flere Prygl end Penge, inden vi lærte at kriges. Saa kom vi da ogsaa med imod Franskmændene, og Linka fulgte efter vort Regiment med de andre Kvinder og Pakagje. Naar vi ikke vare i Tjenesten, var hun altid hos Peiter, og gjorde ham tilgode det bedste hun kunde. Og det var endda strængt nok; for først var hun grumslinglak, og siden fik hun Grumslingen at slæbe paa — den samme lille Klør, de endnu har med dem; men hun gav aldrig et Muk. — Et Aarstid eller tre gik det os godt nok endda; men saa kom vi en Dag i et stort Slag, og der fik den sølle Peiter begge Fødderne spolerede af en Kanonkugle. Jeg vidste ikke Noget af ham at sige, før om Aftenen, da vi vare komne i Qvarteer; der kom Linka med ham paa Nakken, og ind i Sygstuen til Feldtskæreren. Han skar begge Fødderne af ham, og da han saa var cureret, kunde han gaae hvort han vilde. Sin Afskeed havde han — der var intet i Vejen — men Pensionen glemte de. Saa tog Linka ham igjen paa Nakken og Grumslingen ved Haanden, og vandrede videre om i Verden. Hun havde det surt nok, kan jeg troe; for hun maatte alene bjerge Føden til dem alle Tre. Men hun er aldrig raadvild — den Karl! hun tiggede, og hun dansede, og hun spaaede — for hun kan ogsaa spaae“ — lagde han til med megen Alvorlighed — „baade i Kaffe og i Kort, og af Folks Hænder; og hvad hun siger — det er vist.“

„Saaledes havde hun fægtet sig igjennem lige fra en Strøm der langt ude, de kalde die Donau og ind til Bøffelsmatini *). Der slumpede jeg til at finde dem igjen, og siden fulgtes vi ad her hjem —.“

*) Meklenborg.

„— Men“ afbrød jeg ham, „Du har jo begge dine Fødder, hvorledes fik da Du din Afsked?“

„Den tog jeg selv,“ svarede han grinende; „jeg tyktes den Krig varte mig forlænge, og da jeg saa en Dag stod Skildvagt i en stor Skov — den selvsamme hvor Linka havde faaet Armen slaaet over — fik jeg Lyst til at komme til Danmark igjen. Jeg smed derfor Rokkelpoj og Sneller og Patrontaske og hele det Ragerie, og løb min Vej, og det gik prægtigt.“

Under denne Fortælling, som ellers var langt vidtløftigere, mere episk og episodisk, end jeg her finder fornødent at anføre den, havde vi naaet en bedre banet Vej til Ørre. Min berøjste Ledsager gik tilbage, og jeg frem; skjøndt jeg gjerne endnu engang gad seet og talt med dette trofaste Kjeltringpar. — Jeg har aldrig seet dem enten før eller siden.

Jeg vil ikke fordølge, at jo denne Historie besvangrede mig med mangehaande Tanker, Følelser, Gisninger; men de fleste af dem kom ikke til Verden — kommer der heller ikke. Een mindes jeg endnu — en Gisning — om romanesk eller romanisk, det veed jeg ikke: Hvad om denne Natmands-madame, der nu danser i et Tørvehuus paa Ørre Hede, er en ungarsk Grevinde eller Baronesse? Hvad om Fødselen havde bestemt hende til at danse ved wienske Hofballe? at see Baroner, Grever og Fyrster for sine Fødder? istedet for at hun nu maae bære en Kjeltring uden Fødder gennem Livet! Hendes Vugge stod maaskee i „gyldne Sale“ — hendes Grav i Hjørnet af en jydsk Landsbykirkegaard — men hendes trofaste Kjerlighed kan maaskee staae anskrevet der, hvor Kejserslotte og Tørvehuse staae Side om Side.